

Posudek bakalářské práce Anny Císlarové
Konceptualizace hudby v písňových textech Jiřího Suchého
(Posudek vedoucí práce)

Práce vzešla ze semináře o zvukových parametrech obrazu světa v češtině a bakalářandka si zvolila téma na základě svého zájmu o hudbu. Zprvu ji zaujala studie E. Górské o metaforickém vztahu propojujícím sémantické oblasti hudby a života, téma pak bylo formulováno šíře, a zároveň konkrétněji s ohledem na zkoumaný materiál. Tím je kromě slovníků, resp. zdrojů jazykových dat, jasně vymezený okruh dat textových: jsou to písňové texty Jiřího Suchého z pěti svazků jeho spisů. Úkolem práce je prozkoumat obraz hudby (včetně písně, zpěvu apod.) implikovaný v těchto textech, a to na „neutrálním“ pozadí interpretace systémových dat spojených s běžným, „základním“ obrazem hudby v češtině.

Výzkumných premis, z nichž se vychází, je několikero a bakalářandka vykládá všechny uměřeně v úvodní kapitole, ukotvující práci do teoreticko-metodologického kontextu. Vycházejí jednak z okruhu kognitivnělingvistického (zejm. lakoffovsko-johnsonovského) zkoumání metafor, jednak z pojetí obrazu světa a významu, jaké je vlastní lublinské sémantické škole (zejm. Pajdzińska, Tokarski) a které jsme adaptovali i pro české prostředí. Z nich se v práci upozorňuje zvláště na široké pojetí konotací, jež je z dobrých důvodů záhodno zkoumat nejen na (nesporně relevantních) systémových datech, resp. datech uvedených ve slovnících, ale i na podkladě kreativních textů, zejména poetických.

Práce je velmi přehledně strukturována, autorka ji rozdělila do šesti kapitol (včetně krátkého úvodu a závěru) a opatřila všemi náležitostmi: za pečlivě členěným seznamem odborné literatury jsou uvedeny textové přílohy (pět relevantních písňových textů) a také tři přílohy grafické.

Teoretická a metodologická východiska práce – již výše zmíněná – jsou vyložena úměrně rozsahu práce ve 2. kapitole, pozornost je v ní věnována speciálnější studii E. Górské o dvojsměrných metaforách s doménami HUDBA a ŽIVOT, které se v četných konkretizacích a modifikacích uplatňují i v textech J. Suchého.

Kapitola třetí se zabývá hudbou, a zejm. pak písní z muzikologického hlediska, autorka v ní výstižně upozorňuje obzvláště na ty aspekty, které jsou důležité v souvislosti s jejím výzkumem, tj. výrazně ovlivňují jazykový obraz hudby (např. terapeutická funkce hudby, spojitost hudby s řečí, funkce písně aj.) Vzhledem k tomu, že u Suchého je velmi často tematizována píseň – a konec konců i vzhledem k tomu, že předmětem výzkumu jsou písňové texty – ukazuje i muzikologický pohled na tuto problematiku. Co se týče písňového textu (a např. i jeho vztahu k básni), neopomíná ani pohled lingvoliterární (vychází tu z diplomové práce Samuela Titěry, ale nejen z ní). Ocenit je potřeba koncizní a zasvěcený vhled do problematiky prostřednictvím odborné i popularizační literatury z muzikologie i cílený výběr informací. Poslední část kapitoly je věnována blues – což je fenomén pro tvorbu J. Suchého velmi příznačný a v jeho textech často tematizovaný.

Čtvrtá kapitola se vztahuje k jazykovému obrazu hudby v češtině: autorka se pokouší rekonstruovat sémantické pole spojené s hudbou a poté se na základě slovníků češtiny věnuje poměrně podrobně deseti (v běžném obrazu i u J. Suchého) nejexponovanějším lexémům z tohoto okruhu (hudba, muzika, píseň, zpívat, tón, nota, rytmus, blues, hlas a hrát). Jde tu jednak o přehledně strukturované shromáždění materiálu, ale i o jeho analýzu, dále je navíc některých dat využito komparačně při srovnání dat systémových a textových.

Následuje jádro práce, věnované zvolenému textovému materiálu – kapitola nejrozsáhlejší a nejpodrobněji členěná. Tam autorka analyzuje (opravdu početná) vyjádření o hudbě vyskytující se v textech J. Suchého a pokouší se na jejich základě vyložit, jak je zde hudba konceptualizována a o co jsou konotace v těchto textech s „hudebními“ výrazy spojené

bohatší nežli ve slovníkových datech. S materiálem se autorka snaží vypořádat se ctí, neškatulkuje, pokouší se (i když ne vždy zcela jasně) odlišit, kde jde opravdu o metaforickou konceptualizaci (HUDBA JE BYTOST) a kde o metonymii („hudba je projev pocitů“) či o zobecnění většího množství významově koherentních vyjádření („hudba má pozitivní účinky“) apod. Právě tady, jak vnímá i sama autorka, tkví největší úskalí této studie: v rámci bakalářské práce je ovšem, domnívám se, nebylo možné překonat. Bakalarandka prokazuje, že se v oboru vyučila velmi dobře, ba nadstandardně (uvážíme-li, že jako dvouoborová studentka neměla povinné školení kognitivnělingvistické), ale zkoumaný materiál by bylo v další fázi dobré nazřít prizmatem novější metaforologické literatury, která akcentuje komplementaritu metafor a metonymie a všimá si složitých přechodů mezi nimi (metafonymie).

Práce je však v mnoha ohledech velmi cenná i v tomto stadiu. K vrcholným pasážím patří prokázání četných paralel v konceptualizaci hudby a verbální aktivity (5.9), a co se týče studia konotací, pak jemné vystižení sémantické struktury výrazu *blues*, které patří k erbovním slovům písňových textů J. Suchého (5.10, srov. i grafické ztvárnění konotačních center v příloze 8). Dále si cením mezioborového charakteru práce a schopnosti autorky vyváženě včlenit do lingvistického zkoumání relevantní muzikologické informace.

Autorka dobře zvládla požadovaný žánr, práce je psána kvalitním odborným stylem, každá kapitola je opatřena shrnutím, text je členěn přehledně a vstřícně k čtenáři. Patrné je osobní nasazení i radost z práce.

Jako poněkud problematickou vnímám pasáž o sémantickém poli hudby (s. 26), realizující se vlastně pouze v příloze 6. Tam se autorka pokouší ztvárnit sémantické pole hudby graficky, ale komentář tu citelně chybí. (Zároveň jsem si vědoma skutečnosti, že adekvátní komentář by mohl mít parametry i rozsah další bakalářské práce.) Co mi ve schématu chybí dále, je pojem RYTMUS; je to záměrné?

Drobnost ke slovtvorným souvislostem výrazu *hlas*: subst. *hlasatel* je odvozeno od slovesa *hlásat / hlásit* (s. 36).

Po formální stránce je text práce zcela v pořádku, ba dalo by se říci, že naplňuje všechny požadované parametry takřka dokonale.

Bakalářská práce splňuje nároky na práce tohoto kvalifikačního typu kladené a ráda ji doporučuji k obhajobě. Navrhuji klasifikaci stupněm výborně.

Doc. PhDr. Irena Vaňková, CSc., Ph.D.
Ústav jazyků a komunikace neslyšících
FF UK Praha

V Praze 8. 6. 2016